

TEISINIS PERDAVIMAS IR SUSIJUNGIMAS PAGAL DIREKTYVĄ 2001/23/EB

Eglė Tamošiūnaitė

Vilniaus universiteto Teisės fakulteto
Privatinės teisės katedros doktorantė
Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222 Vilnius, Lietuva
Tel. (+370 5) 236 61 70
El. paštas: <egle_tamosiunaite@yahoo.com>

Straipsnyje analizuojama Direktyvoje 2001/23/EB minimų teisinio perdavimo ir susijungimo, kaip verslo perdavimo būdų, samprata, kuri daugiausia suformuota Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje. Nagrinėjama, kokiomis formomis šie būdai įgyvendinami, koks jų santykis bei kaip jie atspindėti Lietuvos nacionalinėje teisėje, įtvirtinančioje ribojimą nutraukti darbo santykius dėl įvykusio verslo perdavimo.

The article studies the notion of legal transfer and merge as types of business transfer under Directive 2001/23/EC, which is mainly established in the jurisprudence of the Court of Justice of the European Union. It also analyses the forms that are used in practice to implement these business transfer types, what is their relation and how these types of business transfer are reflected in the national law, providing a restriction to terminate employment relationship due to a business transfer.

Įvadas

Direktyvos 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo¹ (toliau – Direktyva 2001/23/EB) 4 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad įmonės, verslo arba įmonės ar verslo dalies perdavimas pats savaime nėra pagrindas atleisti iš darbo. Šis ribojimas nutraukti darbo santykius, remiantis Direktyvos 2001/23/EB 1 straipsnio 1 dalies a punktu, taikomas, kai teisinio perdavimo arba susijungimo atveju kitam darbdaviui perduodama įmonė, verslas arba įmonės ar verslo dalis.

Pastaroji nuostata svarbi trimis aspektais. Pirma, ji riboja Direktyvos 2001/23/EB taikymą, kai perduodami kiti objektai nei įmonė, verslas ar jų dalis. Antra, ji apibrėžia, kad verslo perdavimas² vyksta tik tarp darbdavių, t. y. Direktyva 2001/23/EB nebus aktuali, jei dėl verslo perdavimo nesikeis bent dalies darbuotojų darbdavys. Trečia, ji verslo perdavimą susieja su teisinio perdavimo ar susijungimo atvejais.

Pažymėtina, kad Direktyvos 2001/23/EB 1 straipsnio 1 dalies a punkto kalbinis palyginimas su šio punkto formuluotėmis kitomis oficialiomis valstybių narių kalbomis, pavyzdžiui, anglų, prancūzų, ispanų, vokiečių³, atskleidžia, kad šiame punkte minimas teisinis perdavimas ir susijungimas gali būti

¹ Europos Sąjungos Tarybos 2001 m. kovo 12 direktyva 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo. *OJ L* 82, 2001-03-22.

² Šiame straipsnyje įmonės, verslo ir jų dalių perdavimas glaustumo tikslu apibendrintai vadinama verslo perdavimu.

³ Direktyvos 2001/23/EB 1 straipsnio 1 dalies a punktas anglų kalba: „*This Directive shall apply to any transfer of an undertaking, business, or part of an undertaking or business to another employer as a result of a legal transfer or merger*“; prancūzų kalba: „*La présente directive est applicable à tout transfert d'entreprise, d'établissement ou de partie d'entreprise ou d'établissement à un autre employeur résultant d'une cession conventionnelle ou d'une fusion*“; ispanų

suvokiami ne tik kaip Direktyvai 2001/23/EB taikyti svarbūs atvejai, bet ir kaip verslo perdavimą pagal Direktyvą 2001/23/EB lemiantys veiksniai.

Tačiau Direktyvoje 2001/23/EB nepasisakoma, kas yra tie teisinio perdavimo ar susijungimo atvejai, kurie gali lemti Direktyvos 2001/23/EB taikymą. Nesant teisinio perdavimo ir susijungimo apibrėžimo pačioje Direktyvoje 2001/23/EB, galima kelti klausimą, ar yra kitų verslo perdavimą galinčių lemti atvejų, kurie nebūtų laikomi teisiniu perdavimu arba susijungimu ir atitinkamai nepatektų į Direktyvą 2001/23/EB. Atsakyti į šį klausimą galima tik suvokus, ką Direktyvos 2001/23/EB kontekste reiškia sąvokos „teisinis perdavimas“ ir „susijungimas“ bei kaip šie atvejai pasireiškia praktikoje. Be to, tik atskleidus, kaip teisinis perdavimas ir susijungimas yra suvokiami pagal Direktyvą 2001/23/EB, galima įvertinti, ar nacionalinės teisės nuostatos, ribojančios darbo santykių nutraukimą, koreliuoja su Direktyvoje 2001/23/EB įtvirtinta atvejų, ribojančių darbo santykių nutraukimą, apimtimi.

Taigi šio straipsnio tikslas – atskleisti teisinio perdavimo ir susijungimo kaip verslo perdavimo būdų pagal Direktyvą 2001/23/EB sampratą. Šis tyrimo tikslas lemia, kad pagrindiniu tyrimo objektu yra Direktyvoje 2001/23/EB vartojamos sąvokos „teisinis perdavimas“ ir „susijungimas“. Siekiant tyrimo tikslo keliami uždaviniai išanalizuoti, kokią teisinio perdavimo ir susijungimo sampratą pagal Direktyvą 2001/23/EB formuluoja Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – Teisingumo Teismas), kokias teisines formas šie teisinio perdavimo ir susijungimo atvejai įgyja praktikoje, kuo šie teisinio perdavimo ir susijungimo atvejai skiriasi ir kaip jie yra atspindėti Lietuvos nacionalinės teisės nuostatose, įtvirtinančiose ribojimą nutraukti darbo santykius dėl įvykusio verslo perdavimo.

Tyrimo tikslų siekiama dokumentų mokslinės analizės, loginės ir sisteminės analizės metodais analizuojant tiek pačią Direktyvą 2001/23/EB, tiek ir kitų, susijusių Europos Sąjungos ir nacionalinių teisės aktų nuostatas. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad prie verslo perdavimo ir susijusių kategorijų sampratos plėtojimo labiausiai prisidėjo Teisingumo Teismo praktika, ji, įskaitant ir kai kurias reikšmingas nacionalinių teismų praktikos bylas, yra pagrindinis šio tyrimo šaltinis. Pasinaudojant literatūros mokslinės analizės metodu, taip pat remiamasi reikšmingomis mokslininkų V. Bitės, R. Blanpain, C. Barnard, V. Tiažkijaus, I. Mačernytės-Panomariovienės, J. Kiršienės ir K. Keručio įžvalgomis dėl verslo perdavimo būdų ar tam tikrų su jais susijusių aspektų apibrėžties.

1. Verslo perdavimas teisinio perdavimo būdu

Nors Direktyvoje 2001/23/EB neapibrėžiama, kas laikytina teisiniu perdavimu ar susijungimu, pažymėtina, kad šios sąvokos verslo perdavimo sampratai kurti buvo panaudotos dar Direktyvos 2001/23/EB pirmtakėje Direktyvoje 77/187/EEB⁴. Būtent pagal šią direktyvą 77/187/EEB Teisingumo Teismas suformulavimu teisinio perdavimo sąvokos aiškinimo pagrindus.

1985 m. *Abels*⁵ byloje, kurios dėmesio centre buvo Direktyvos 77/187/EEB galimo taikymo verslo perdavimams, įvykstantiems, kai verslo perdavėjas yra nemoki bendrovė⁶, klausimas, Teisingumo Teismas turėjo įvertinti, kiek reikšmingas yra konsensualumas, sandorį priskiriant prie galimų verslo teisinio perdavimo formų. Atlikęs lingvistinę Direktyvos 77/187/EEB 1 straipsnio analizę, Teisingu-

---

kalba: „*La presente Directiva se aplicará a los trasposos de empresas, de centros de actividad o de partes de empresas o centros de actividad a otro empresario como resultado de una cesión contractual o de una fusión*“; vokiečių kalba: „*Diese Richtlinie ist auf den Übergang von Unternehmen, Betrieben oder Unternehmens- bzw. Betriebsteilen auf einen anderen Inhaber durch vertragliche Übertragung oder durch Verschmelzung anwendbar.*“

⁴ Europos Bendrijų Tarybos 1977 m. vasario 14 d. direktyva 77/187/EEB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo ar verslo dalių perdavimo atveju suderinimo. *OJ. L 61, 5.3.1977, p. 26–28.*

⁵ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1985 m. vasario 7 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. C-135/83, *Abels v. Bedrijfsvereniging voor de Metaalindustrie en de Electrotechnische Industrie. European Court Reports, 1985, p. 00469.*

⁶ Direktyvoje 77/187/EEB jos taikymo galimybė nemokioms bendrovėms nebuvo aptarta, tai padaryta šią direktyvą pakeitusioje direktyvoje 98/50/EB.

mo Teismas pažymėjo, kad direktyvos teksto vertimai į įvairias valstybių narių nacionalines kalbas tarpusavyje nevisiškai sutampa. Dėl tokių prasminių skirtumų, Teismo nuomone, galėjo būti skirtingai suvokiama direktyvos taikymo apimtis.

Pavyzdžiui, „teisiniam perdavimui“ įvardyti Direktyvos 77/187/EEB tekste vokiečių kalba buvo minimas terminas *vertragliche ubertragung*, prancūzų – *cession conventionnelle*, graikų – *σnmssatikh ekvrhsh*, italų – *cessione contrattuale* ir olandų – *overdracht krachtens overeenkomst*. Šiomis kalbomis sąvoka „teisinis perdavimas“ referavo tik perdavimus, kylančius iš sutartinių santykių, tai vertė manyti, kad perdavimai, įvykdyti kaip administracinių priemonių taikymo ar teismo sprendimo įgyvendinimo rezultatas, nepatenka į direktyvos taikymo apimtį. O sąvokos „teisinis perdavimas“ vertimas į anglų (*legal transfer*) bei danų (*overdragelse*) kalbas minėtus atvejus apėmė.

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Direktyvos 77/187/EEB taikymo apimties negalima nubrėžti vien remiantis tekstine direktyvos interpretacija, bet ją reikia nustatyti direktyvą vertinant sistemiskai, atsižvelgiant į jos vietą ir tikslus Europos Bendrijos teisės sistemoje. Pripažinęs, kad Direktyva 77/187/EEB nėra taikoma verslo perdavimams, įvykstantiems įmonės likvidavimo procedūrų metu, Teisingumo Teismas pasisakė, jog nagrinėtos bylos atveju Nyderlandų Karalystėje egzistuojantis „surseance van betaling“ procesas, priešingai nei įmonių likvidavimo procedūra (nors abiem šiems procesams yra būdingas tas pats teisminis pobūdis) patenka į Direktyvos 77/187/EEB taikymo apimtį.

Teismas atmetė generalinio advokato siūlymą⁷ Direktyvą 77/187/EEB aiškinti siauriau, numatant, kad į direktyvos taikymo apimtį patenka tik grynai sutartinio pobūdžio santykiai. Nors Teisingumo Teismas *expressis verbis* neįvardijo, kokiais dar pagrindais, be sutarties, gali įvykti verslo perdavimas, tačiau pripažindamas, kad Direktyva 77/187/EEB taikytina „surseance van betaling“ atveju, t. y. perdavimui, įvykusiam teismo proceso metu, Teisingumo Teismas sudarė prielaidas plačiai sąvokos „teisinis perdavimas“ interpretacijai. Kitaip tariant, Teisingumo Teismas nepaneigė, kad verslo perdavimui būdingas konsensualus pobūdis, tačiau kartu išreiškė poziciją, kad **verslo perdavimas gali įvykti ne tik sutarties pagrindu**. Tai atvėrė galimybę šią poziciją plėtoti, teigiant, kad verslo perdavimas gali įvykti ir teismo sprendimo ar administracinio akto pagrindu.

1992 m. Teisingumo Teismas teisinio perdavimo sąvokos aiškinimą išplėtė pasisakydamas, kad sąvoka „teisinis perdavimas“ apima ir tuos atvejus, kai viešosios valdžios subjektas nusprendžia nutraukti vieno juridinio asmens subsidijavimą, dėl to juridinio asmens veikla visiškai nutraukiama, ir tokį subsidijavimą perduoda kitam juridiniam asmeniui, siekiančiam panašių tikslų kaip ir tas, kurio subsidijavimas buvo nutrauktas. Kadangi vienose valstybėse subsidija skiriama vienašališku skiriančiojo sprendimu, kitose pasirašomos subsidijavimo sutartys, Teismas išaiškino, kad direktyvai taikyti pasirinkta **verslo perdavimo įgyvendinimo teisinė forma neturi įtakos**⁸. Galima teigti, kad šis išaiškinimas papildė ir patvirtino Teisingumo Teismo prejudiciniu sprendimu *Abels* byloje pasirinktą kryptį, kad verslo perdavimą gali nulemti ne tik sudaryta sutartis, bet ir priimtas administracinis aktas.

1996 m. Teisingumo Teismas teisinio perdavimo sąvokos aiškinimą išplėtė pažymėdamas, kad teisiniui perdavimui įvykti **nebūtinai tiesioginiai sutartiniai** verslo perdavėjo ir perėmėjo **santykiai**⁹.

⁷ Generalinis advokatas, išanalizavęs direktyvos vertimo kalbinius skirtumus, apibendrino, kad nemato priežasčių, dėl ko platesnė angliško termino „*legal transfer*“ versija turėtų būti pasirinkta kaip pagrindas aiškinti direktyvą, o dauguma direktyvos vertimų į valstybių narių nacionalines kalbas tokią sąvoką sieja tik su sutartiniais perdavimais. Generalinio advokato 1984 m. lapkričio 8 d. išvada byloje Nr. C-135/83, *Abels v. Bedrijfsvereniging voor de Metaalindustrie en de Electrotechnische Industrie*. *European Court Reports*, 1985, p. 00469.

⁸ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1992 m. gegužės 19 d. prejudicinis sprendimas byloje C-29/91, *Dr Sophie Redmond Stichting v. Hendrikus Bartol and others*. *European Court Reports*, 1992, p. I-03189.

⁹ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1996 m. kovo 7 d. prejudicinis sprendimas jungtinėje byloje C-171/94 ir C-172/94, *Albert Merckx and Patrick Neuhuys v. Ford Motors Company Belgium SA*. *European Court Reports*. 1996, p. I-01253.

2007 m. Teisingumo Teismas pasisakė¹⁰, kad teisinio perdavimo sąvokos aiškinimas susijęs su paties teisinio dokumento, pagal kurį vykdomas perdavimas, forma. Kitaip tariant, Teisingumo Teismo teigimu, **teisinio perdavimo sąvoka**, atsižvelgiant į aplinkybes, **apima tiek rašytinį, tiek žodinį** perdavėjo ir perėmėjo **susitarimą** dėl asmens, atsakingo už atitinkamo ūkio subjekto veiklą, pasikeitimo **arba net ir nebylų susitarimą**, sudarytą praktinio bendradarbiavimo, parodančio bendrą ketinimą įvykdyti tokį pakeitimą, pagrindu.

Iš Lietuvos mokslininkų apie teisinio perdavimo sąvokos apibrėžtį esmingiau yra pasisakiusi I. Mačernytė-Panomariovienė. Jos teigimu, teisinį perdavimą galima suprasti tik esant sutarties, įstatymo pagrindui. Mokslininkė žodžio „perdavimas“ apibrėžimą aiškina naudodamasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje pateikta „perleidimo“ definicija¹¹, remiantis kuria, sąvoka „perleidimas“ yra apibendrinanti, reiškianti nuosavybės teisės perdavimą kitam asmeniui, taip pat vienas iš būdų įgyvendinti savininkui savo disponavimo teisę tiek už atlyginimą, tiek neatlygintinai. Perleidimo teisė, pasak Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, gali būti įgyvendinta per įvairias sandorių rūšis: pirkimo–pardavimo, dovanojimo, mainų ir kt.¹²

Vis dėlto reikia pažymėti, kad minėta byla, kurioje Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nagrinėjo sąvokos „perleidimas“ apibrėžtį, buvo nagrinėta ne siejant su verslo perdavimo tema, todėl, manytina, kad teismo pateikto apibrėžimo negalima laikyti universaliu, tinkamu aiškinti teisinį perdavimą pagal Direktyvą 2001/23/EB. Vėlesnė Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika, nagrinėjusi jau konkrečiai su verslo perdavimo reglamentavimu susijusius klausimus, *expressis verbis* paneigė nuosavybės teisės perėjimo reikšmę, konstatuojant verslo perdavimą¹³.

V. Bitė pažymi, kad autoriai J. Kiršienė ir K. Kerutis sąvokas „perleidimas“ ir „perdavimas“ aiškina vieną kita ir siūlo verslo perdavimo kontekste jas laikyti sinonimais. Tačiau, jo nuomone, sąvoka „perleidimas“ yra tiesiogiai susijusi su nuosavybės teisės perėjimu kitam asmeniui, o sąvoka „perdavimas“ gali žymėti ne tik objekto perdavimą kito asmens nuosavybėn, bet ir objekto perdavimą valdyti, naudoti, nepereinant nuosavybės teisei¹⁴.

Autorė sutinka su V. Bitės pozicija, nes, jei verslo perdavimo sąvoka bus aiškinama ją susiejant su nuosavybės teisės perleidimu, t. y. teigiant, kad perduodant verslą visada perduodama nuosavybės teisė į tam tikrus verslo veiklai vykdyti būtinus objektus, verslo perdavimo samprata būtų pernelyg susiaurinta. Tokiu būdu į normos taikymo apimtį nepatektų, pavyzdžiui, įmonės nuomos sutartis, nes nuomos sutartimi nuosavybės teisė į įmonei priklausantį turtą nėra perleidžiama. Tai neatitiktų tiek Teisingumo Teismo praktikoje pateiktų išaiškinimų, tiek ir Lietuvos Respublikos darbo kodekso¹⁵ 138 straipsnio 2 dalies teiginio, jog darbuotojų garantijoms taikyti nėra svarbus teisinis verslo perdavimo pagrindas.

¹⁰ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2007 m. rugsėjo 13 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. C-458/05, *Mohamed Jouini, Okay Gönen, Hasan Bajric, Gerald Huber, Manfred Ortner, Sükran Karacatepe, Franz Mühlberger, Nakil Bakii, Hannes Kranzler, Jürgen Mörth, Anton Schneeberger, Dietmar Susteric, Sascha Wörnhör, Aynur Savci, Elena Peter, Egon Schmöger, Mehmet Yaman, Dejan Preradovic, Andreas Mitter, Wolfgang Sorger, Franz Schachenhofer, Herbert Weiss, Harald Kaineder, Ognjen Stajkovski, Jovica Vidovic v. Princess Personal Service GmbH (PPS)*. *European Court Reports*, 2007, p. I-07301.

¹¹ MAČERNYTĖ-PANOMARIOVIENĖ, I. Verslo / įmonės arba jų dalių perdavimo samprata taikant direktyvos dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo nuostatas. *Teisės problemos*, 2006, Nr. 3 (53), p. 35.

¹² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2003 m. vasario 17 d. nutartis civilinėje byloje *LUAB korporacija „Lietverslas“ v. E. Grakauskas*, Nr. 3K-3-113/2003, kat. 15.2.1.1; 15.2.2.8; 21.2.2.1; 21.2; 22.1; 41; 94.1; 103.

¹³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. gegužės 16 d. nutartis civilinėje byloje *A.M. v. savivaldybės įmonė „Vilniaus miesto būstas“*, Nr. 3K-3-223/2012, kat. 11.9.7; 11.9.10.6; 11.9.13; 95.3 (S).

¹⁴ BITĖ, V. *Uždarosios bendrovės akcijų pardavimas kaip verslo perleidimo būdas*. Mykolo Romerio universiteto daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, teisė (01s), 2009, p. 16–17.

¹⁵ Lietuvos Respublikos darbo kodeksas. *Valstybės žinios*, 2002, Nr. 64-2569 (su pakeitimais ir papildymais).

Apibendrinant reikia pasakyti, kad Teisingumo Teismo pozicija, jog teisinis perdavimas turi būti suvokiamas plačiai, nesiejant jos nei su nuosavybės teisės perdavimu, nei su konkrečiais perdavimo juridinio įforminimo reikalavimais, leido teisinio perdavimo sampratai aprėpti įvairias verslo perdavimo įgyvendinimo teisinės formas – sandorį, administracinį aktą, teismo sprendimą. Toks liberalus požiūris buvo būtinas, siekiant užtikrinti realų tiek Direktyvoje 77/187/EEB, tiek vėliau Direktyvoje 2001/23/EB numatytų garantijų darbuotojams įgyvendinimą, užkertant kelią netaikyti šių garantijų vien dėl formalių su verslo perdavimo įgyvendinimo teisine forma susijusių priežasčių. Toliau aptariamos dažniausiai pasitaikančios verslo perdavimo įgyvendinimo teisinės formos, priskirtinos verslo perdavimui teisinio perdavimo būdu.

1.1. Sandoriai kaip verslo perdavimo įgyvendinimo teisinė forma

Turbūt dažniausiai pasitaikanti teisinio perdavimo, kaip verslo perdavimo būdo, įgyvendinimo teisinė forma – sandoris. Pažymėtina, kad verslo perdavimas sandorio pagrindu gali įvykti tiek, kai sandorio šalys supranta ir siekia Direktyvos 2001/23/EB reglamentuojamų verslo perdavimo padarinių, t. y. kai sandorio dalyku yra šalių nustatoma verslo perdavimo tvarka ir sąlygos, pavyzdžiui, verslo pirkimo-pardavimo sutarties atveju. Tačiau verslo perdavimas sandorio pagrindu gali įvykti ir tada, kai sandorio šalys nesupranta ir nesiekia, kad jų sudarytas sandoris patektų į Direktyvos 2001/23/EB reguliavimo apimtį, nors sandorių turinys ir aplinkybių visuma rodo faktiškai įvykusį verslo perdavimą. Tarp pastarųjų atvejų, kai sandorio šalims gali būti sunku identifikuoti, kad jų sudarytas sandoris pateks į Direktyvos 2001/23/EB reguliavimo apimtį, paminėtini šie dažniausiai pasitaikantys atvejai.

Nuomos sandorio pagrindu įvykstantis teisinis perdavimas. Viena iš teisinio perdavimo formų Teisingumo Teismo praktikoje yra pripažinta įmonės nuoma. Tai iliustruoja Teisingumo Teismo išaiškinimas *Foreningen af Arbejdslere i Danmark v. Daddy's Dance Hall A/S*¹⁶ byloje, kurioje pripažinta, jog situacija, kai restorano patalpos jų savininko išnuomojamos vienai įmonei, o paskui, nutraukus nuomos sutartį, išnuomojamos kitai įmonei, ir naujoji restorano nuomininkė, perimdama naudoti restorano patalpas, įdarbina ir ankstesniosios nuomininkės dėl nuomos sutarties nutraukimo atleistus darbuotojus, patenka į Direktyvos 77/187/EEB reguliavimo apimtį.

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pats faktas, jog verslo perdavimas vyksta dviem etapais, t. y. sudaryto nuomos sandorio pagrindu restoranas perduodamas nuomininkui, o nutraukus nuomos sutartį, grįžta turto savininkui ir vėl pakartotinai išnuomojamas kitam subjektui, neriboja direktyvos taikymo, su sąlyga, kad pats restoranas veikia kaip ekonominis vienetas, turintis jam būdingą savarankiškumą ir išlaiko veiklos tapatumą.

Fabula panaši situacija nagrinėta ir byloje *Ny Mølle Kro*¹⁷, kai restorano savininkė nutraukė restorano nuomos sutartį ir pati ėmėsi restorano verslo. Teisingumo Teismas įvertino, kad tokia situacija taip pat pateko į Direktyvos 77/187/EEB reguliavimo sritį.

Paslaugų pirkimo sandorio pagrindu įvykstantis teisinis perdavimas. Paslaugų pirkimo sutartis kaip galima įmonės ar verslo dalies perdavimo teisinė forma (angl. *outsourcing*) Teisingumo Teismo nagrinėta byloje *Anne Watson Rask and Kirsten Christensen v. Iss Kantineservice A/S*¹⁸. Pagal šios bylos fabulą, viena įmonė perdavė sutartimi patikėjo kitai įmonei perėmėjai savo rizika už tam tikrą mėnesinį mokestį valdyti iki tol pačios perdavėjos naudotą valgyklą bei teikti pirmosios įmo-

¹⁶ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1988 m. vasario 10 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. 324/86, *Foreningen af Arbejdsledere i Danmark v. Daddy's Dance Hall A/S*. *European Court Reports*, 1988, p. 00739.

¹⁷ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1986 m. gruodžio 17 d. prejudicinis sprendimas byloje 287/86, *Landsorganisationen i Danmark for Tjenerforbundet i Danmark v. Ny Mølle Kro*. *European Court Reports*, 1986, p. 05465.

¹⁸ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1992 m. lapkričio 12 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. C-209/91, *Anne Watson Rask and Kirsten Christensen v. Iss Kantineservice A/S*. *European Court Reports*, 1992, p. I-05755.

nės darbuotojams maitinimo paslaugas. Naujajam paslaugos teikėjui ne tik buvo perduotas ankstesnis personalas, bet taip pat be jokio mokesčio suteiktos pardavimo ir gamybos patalpos, reikiama įranga, elektra, šildymas ir telefonai, nemokamai išvežamos atliekos. O perėmėjas įsipareigojo apmokyti personalą ir tęsti maitinimo veiklą. Pasisakęs, kad negalima Direktyvos 77/187/EEB taikymo eliminuoti vien remiantis faktu, kad perduota veikla įmonėje yra šalutinė, nesusijusi su vykdoma pagrindine veikla, nei tuo, kad ji vykdoma išimtinai perdavėjo naudai už nustatytą mokestį, Teisingumo Teismas pripažino, jog sudarytos sutarties pagrindu faktiškai buvo perduotas verslas.

Paminėtinas ir prejudicinis sprendimas byloje *Christel Schmidt v. Spar und Leihkasse der früheren Ämter Bordesholm, Kiel und Cronshagen*¹⁹, kuriuo Teisingumo Teismas įvardijo, jog net tokia situacija, kai įmonė sudaro valymo paslaugų pirkimo sutartį, kai jas iki sutarties sudarymo teikė vienintelis įmonės darbuotojas, gali to darbuotojo atžvilgiu būti prilyginama verslo dalies perdavimui.

Verslo perdavimu pripažinta ir situacija, Teisingumo Teismo nagrinėta byloje *Carlito Abler and Others v. Sodexo MM Catering Gesellschaft mbH*²⁰, kai ligoninė pirko ligonių maitinimo paslaugas iš vienos įmonės, o pastaroji naudojosi ligoninei priklausančiomis patalpomis ir maitinimo paslaugoms teikti reikalinga įranga, tačiau maitinimo paslaugų teikimo sutartis buvo nutraukta ir sudaryta su kita bendrove, toliau tęsusia maitinimo paslaugų teikimą analogiškėmis sąlygomis, nors ir neperėmusia nė vieno ankstesnio paslaugų teikėjo darbuotojo.

Aptartų bylų fabulų ir jose nagrinėjamų sandorių įvairovė rodo, kad verslo perdavimą gali lemti skirtingų rūšių sandoriai, o sprendžiant dėl verslo perdavimo konkrečiu atveju lemiamą reikšmę turi ne sandorio rūšis, bet šalių sulgytas sandorio dalykas ir jo nulemti padariniai sandorio šalims.

1.2. Administracinis aktas kaip verslo perdavimo įgyvendinimo teisinė forma

Dar viena iš galimų, nors ir retesnių, verslo perdavimo įgyvendinimo teisinių formų, priskirtinų verslo perdavimui teisinio perdavimo būdu, – administracinis aktas. Tokią galimybę atskleidžia *Scattolon*²¹ bylos fabula. Italijos valstybinėse mokyklose pagalbinių paslaugų, tokių kaip antai valymo, patalpų priežiūros ir administracinės pagalbos, teikimą užtikrino vietos valdžios institucijų darbuotojai arba buvo sudaromos sutartys su privačiomis įmonėmis. Tačiau 1999 m. priimtas įstatymas, kuriuo nustatyta, kad iki tol paslaugas mokykloms teikė vietos valdžios institucijų darbuotojai tampa valstybės tarnautojais. Teisingumo Teismas išaiškino, kad toks valstybės narės viešosios valdžios institucijos atliktas kitoje viešosios valdžios institucijoje dirbančių darbuotojų perėmimas yra verslo perdavimas pagal Direktyvą 77/187/EEB.

Tai, kad teisinis perdavimas gali būti nulemtas administracinio akto, patvirtina ir nacionalinė teismų praktika, kuri atitinka Teisingumo Teismo požiūrį į administracinius aktus kaip galimą verslo perdavimo įgyvendinimo teisinę formą. Pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pripažino²², jog verslo perdavimas įvyko Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymo pagrindu, kuriuo SĮ „Vilniaus miesto būstas“ buvo perduotas valdyti patikėjimo teise ilgalais ir trumpalaikis turtas, taip pat perduoti kiti įsipareigojimai, kurie anksčiau priklausė VšĮ „Vilniaus butai“. Dėl tos

¹⁹ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1994 m. balandžio 14 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. C-392/92, *Christel Schmidt v. Spar und Leihkasse der früheren Ämter Bordesholm, Kiel und Cronshagen*. *European Court Reports*, 1994, p. I-01311.

²⁰ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2003 m. lapkričio 23 d. prejudicinis sprendimas byloje C-340/01, *Carlito Abler and Others v. Sodexo MM Catering Gesellschaft mbH, intervener Sanrest Großküchen Betriebsgesellschaft mbH*. *European Court Reports*, 2003, p. I-14023.

²¹ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. rugsėjo 6 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. C-108/10, *Ivana Scattolon v. Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca*. *European Court Reports*. 2011, p. I-07491.

²² Lietuvos Aukščiausiasis Teismas. 2012 m. gegužės 16 d. nutartis civilinėje byloje *A.M. v. Savivaldybės įmonė „Vilniaus miesto būstas“*, Nr. 3K-3-223/2012, kat. 11.9.7, 11.9.10.6, 11.9.13, 95.3 (S).

priežasties VšĮ „Vilniaus butai“ buvo likviduota, o šios įmonės darbuotojai atleisti ir dalis darbuotojų įdarbinta SĮ „Vilniaus miesto būstas“.

Kitas panašus nacionalinės teismų praktikos pavyzdys, kai Šiaulių apygardos teismas pripažino²³, jog verslo perdavimas įvyko Raseinių rajono savivaldybės tarybos sprendimo pagrindu, numačiusiu likviduoti BĮ Raseinių socialinių paslaugų centras ir įkurti tokiu pačiu pavadinimu viešąją įstaigą. Šio sprendimo pagrindu biudžetinės įstaigos veikla ir veiklai vykdyti reikalingas patikėjimo teise suteiktas turtas buvo perduotas viešajai įstaigai, taip pat į viešąją įstaigą priimta dirbti dalis biudžetinės įstaigos darbuotojų, o pastaroji buvo likviduota.

Šie teismų praktikos pavyzdžiai leidžia apibendrinti, kad įvairūs ir skirtingo lygmens viešojo administravimo subjektų priimti administraciniai aktai gali lemti verslo perdavimą, taigi administracinis aktas yra viena iš verslo perdavimo įgyvendinimo teisinių formų.

1.3. Teismo sprendimas kaip verslo perdavimo įgyvendinimo teisinė forma

Teisingumo Teismo praktikoje nėra gausu (o Lietuvos teismų praktikoje apskritai kol kas nepasitaikę) atvejų, kai būtų konstatuota, jog verslo perdavimas įvyko remiantis teismo sprendimu. Tačiau Teisingumo Teismas visada nuosekliai laikėsi *Abels* byloje išdėstytos pozicijos, kad jokie griežti reikalavimai verslo perdavimo įgyvendinimo teisei formai nėra keliami. Šis nuoseklumas matomas ir Teisingumo Teismo prejudiciniame sprendime byloje *Harry Berg ir Johannes Theodorus Maria Busschers v. Ivo Martin Besselsen*²⁴, kuriame Teisingumo Teismas pasisakė, kad verslo perdavimas gali įvykti ne tik sutarties, bet ir teismo sprendimo, kuriuo nutraukiamas tokios sutarties galiojimas, pagrindu.

Konkrečiai aptariamoje byloje Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tuo atveju, kai tarp verslo perdavėjo ir perėmėjo sudaroma sutartis, atitinkanti verslui perduoti keliamus reikalavimus, tačiau vėliau tokia sutartis yra vienos iš šalių ieškinio pagrindu nutraukiama teismo sprendimu, tai aplinkybė, jog verslas pradiniam verslo valdytojui grįžta ne sutarties, o teismo sprendimo pagrindu, niekaip neriboja verslo perdavimą reglamentuojančios direktyvos numatytų verslo perdavimo teisinių padarinių taikymo. Tas pats pasakytina ir apie tuos atvejus, kai sutartis nutraukiama vienašališkai.

Apžvelgiant šias skirtingas verslo teisinio perdavimo įgyvendinimo formas – sandorį, administracinį aktą, teismo sprendimą – viena vertus, galima apibendrinti, kad aptarti pavyzdžiai patvirtina, jog teisinio perdavimo samprata Teisingumo Teismo praktikoje nesiejama su kokiais nors verslo perdavimo įgyvendinimo teisinėmis išraiškos reikalavimais. Tačiau, kita vertus, tai, kad „teisinis perdavimas“ skiriasi nuo paprasto perdavimo. Taip pat kodėl Direktyvos 2001/23/EB 1 straipsnio a punktą nuspręsta formuluoti teigiant, kad direktyva taikoma teisinio perdavimo arba susijungimo atveju perduodant įmonę, verslą arba įmonės ar verslo dalį kitam darbdaviui, o ne tiesiog perdavimo arba susijungimo atveju perduodant įmonę, verslą arba įmonės ar verslo dalį kitam darbdaviui.

C. Barnard, nagrinėdama teisinio perdavimo sąvoką, teigia, jog žodis „teisinis“ referuoja į perdavimo metodą²⁵. Ji taip pat pažymi, jog, pavyzdžiui, sprendime byloje *Allen prieš Amalgamated Construction Co. Ltd*²⁶ Teisingumo Teismas pasisako, kad Direktyva 98/50/EB apima ne šiaip bet kokį darbdavio asmens pasikeitimą, bet būtent darbdavio asmens teisinį pasikeitimą. Tai leidžia teigti, kad ir Direktyvos 2001/23/EB 1 straipsnio a punkte žodis „teisinis“ vartojamas tikslingai.

²³ Šiaulių apygardos teismas. 2012 m. rugsėjo 18 d. nutartis civilinėje byloje *D.Y.B. ir A.K. v. VšĮ „Raseinių socialinių paslaugų centras“*, Nr. 2A-518-124/2011, kat. 11.9.10.6, 121.15 (S).

²⁴ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1988 m. gegužės 5 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. 145/87, *Harry Berg and Johannes Theodorus Maria Busschers v. Ivo Martin Besselsen*. *European Court Reports*, 1988, p. 02559.

²⁵ BARNARD, C. *EC Employment Law*. Third Edition.– New York: Oxford University Press, 2006, p. 628.

²⁶ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1999 m. gruodžio 2 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. C-234/98, *Allen v. Amalgamated Construction*. *European Court Reports*, 1999, p. I-08643.

Autorės nuomone, C. Barnard poziciją pagrindžia ir minėtas Teisingumo Teismo išaiškinimas, kad verslo perdavimo įgyvendinimo teisinė forma neturi įtakos verslo perdavimui konstatuoti, kuri būtų galima papildyti mintimi, jog verslo perdavimui konstatuoti svarbi ne teisinės formos, kurios pagalba įgyvendinamas verslo perdavimas, rūšis, o tai, kad verslo perdavimas apskritai būtų įgyvendinamas kokia nors teisine forma.

Sutinkant su C. Barnard mintimi apie teisinį verslo perdavimo metodą, galima reziumuoti, kad sąvokoje „teisinis perdavimas“ esminis žodis „perdavimas“, referuojantis į verslo valdytojo pokytį, o žodis „teisinis“ referuoja į teisinį verslo perdavimo metodą, esantį kiekvieno verslo perdavimo atveju. Šis teisinis metodas gali pasireikšti skirtingomis išraiškos formomis – sandorio, administracinio akto, teismo sprendimo. Todėl teisinio perdavimo samprata remiantis Direktyva 2001/23/EB galima aprėpti visus kokią nors teisinę formą turinčius (teisinių instrumentų pagalba įgyvendinamus) verslo perdavimo būdus. Dėl šios priežasties reikia sutikti su C. Barnard žodžiais²⁷, kad sąvoka „teisinis perdavimas“ yra praradusi savo reikšmę, apibrėžiant Direktyvos 2001/23/EB taikymo sritį, nes, autorės nuomone, neturi ribojančio pobūdžio.

2. Verslo veiklos perdavimas susijungiant

Kaip ir daugelio kitų sąvokų, Direktyvoje 2001/23/EB *expressis verbis* nėra apibrėžta, kas laikoma susijungimu (angl. *merger*). Tačiau Trečiojoje Europos Bendrijų Tarybos direktyvoje, pagrįstoje Europos Bendrijų steigimo sutarties 54 straipsnio 3 dalimi, dėl akcinių bendrovių sujungimo 78/855/EEB²⁸ (toliau – Trečioji direktyva) bei Šeštojoje Europos Bendrijų Tarybos direktyvoje, pagrįstoje Europos Bendrijų steigimo sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punktu, dėl akcinių bendrovių skaidymo 82/891/EEB²⁹ (toliau – Šeštoji direktyva) teigiama, kad kiekvienos jungiamų bendrovių ir skaidant dalyvaujančių bendrovių darbuotojų teisių apsauga reglamentuojama pagal Direktyvą 77/187/EEB. Todėl, kaip teigia R. Blanpain³⁰, tai perša mintį, kad sąvoka „susijungimas“ turi būti aiškinama siejant su Trečiąja ir Šeštąja direktyva.

Susijungimo sąvoka pagal Trečiąją direktyvą yra sudėtinė, t. y. apima kelias galimas formas. Viena iš jų – susijungimas prijungiant. Remiantis Trečiosios direktyvos 3 straipsnio 1 dalimi, „prijungimas“ reiškia tokį veiksmą, kuriuo viena arba daugiau bendrovių nutraukia veiklą, tačiau nėra likviduojama ir visą savo turtą bei įsipareigojimus perduoda kitai bendrovei mainais už įsigyjamos bendrovės akcijas, kurios išduodamos įsigyjamos bendrovės arba bendrovių akcininkams, ir jeigu reikia, mokėjimą grynais pinigais, kurių suma neviršija 10 proc. naujai išleistų akcijų nominalios vertės, arba, jeigu akcijos neturi tokios nominalios vertės, jų buhalterinės nominalios vertės.

Kita forma – susijungimas sujungiant. Trečiosios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje „sujungimas“ apibrėžiamas kaip veiksmas, kuriuo keletas bendrovių nutraukia veiklą, tačiau nėra likviduojamos, o visą turtą ir įsipareigojimus perveda vietoje jų įsteigiamai bendrovei, mainais už naujai įsteigtos bendrovės akcijas, kurios išduodamos įsteigiamos bendrovės akcininkams ir mokėjimą grynais pinigais, kurio suma neviršija 10 proc. naujai išleistų akcijų nominalios vertės, arba, jeigu akcijos neturi tokios nominalios vertės, jų buhalterinės vertės.

Šeštojoje direktyvoje kaip galimas perdavimo būdas, kuriam taikoma Direktyva 77/187/EEB, numatytas skaidymas įgyjant. Remiantis Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 dalimi, „skaidymas įgyjant“ – tokia procedūra, kuria pasibaigianti be likvidavimo bendrovė perduoda visą savo turtą ir įsipa-

²⁷ BARNARD, C. *EC Employment Law*. Third Edition. New York: Oxford University Press, 2006, p. 634.

²⁸ OL L 295, 20/10/1978, p. 0036–0043.

²⁹ OL L 378, 31/12/1982, p. 0047–0054.

³⁰ BLANPAIN, R. *European Labour Law*. Hague: Kluwer Law International, 2006, p. 632.

reigojimus daugiau negu vienai bendrovei mainais už bendrovių, dėl skaidymo gaunančių kompensacijų (tokios bendrovės vadinamos „įgyjančiosiomis“ bendrovėmis), akcijų perdavimą padalijamosios bendrovės acininkams, ir, jeigu reikia, išmokas grynais pinigais, neviršijant 10 proc. jų iškeistų akcijų nominalios vertės, arba, jeigu akcijos neturi nominalios vertės, jų buhalterinės vertės.

Atsižvelgiant į tai, kad tiek Trečioji direktyva, tiek Šeštoji direktyva pripažįsta Direktyvos 77/187/EEB taikymo aktualumą, diskutuotina, ar teisiškai korektiška, kad vėliau priimtose Direktyvos 2001/23/EB 1 straipsnio 1 dalies a punkte kaip galimas verslo perdavimo būdas paminimas tik įmonių susijungimas, o nepaminiama Šeštosios direktyvos reglamentuojamo skaidymo atvejo. Autorės nuomone, šis skaidymo atvejo nepaminijimas savaime nesukuria problemų taikyti Direktyvą 2001/23/EB ir skaidymo atvejais dėl jau aptarto teisinio perdavimo sampratos platumo. Tačiau nuoseklumo požiūriu skaidymo atvejo nurodymas Direktyvos 1 straipsnio 1 dalies a punkte, manytina, būtų teisiškai logiškas.

Pažymėtina, kad Teisingumas Teismas savo prejudiciniuose sprendimuose, aiškinančiuose Direktyvą 2001/23/EB ar jos pirmtakę Direktyvą 77/187/EEB, nėra plačiau pasisakęs apie sąvokos „susijungimas“ sampratą. Manytina, kad poreikis paaiškinti sąvoką „susijungimas“ Direktyvos 2001/23/EB kontekste Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nekilo, nes Trečioji ir Šeštoji direktyvos aiškiai pasisako dėl susijungimo ir skaidymo atvejų kaip patenkančių į Direktyvos 2001/23/EB veikimo sritį.

Pripažįstant, kad Direktyvos 2001/23/EB 1 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teisinio susijungimo kategorija gali būti aiškinama vadovaujantis Trečiojoje ir Šeštojoje direktyvose pateikiamais prijungimo, sujungimo ir skaidymo įgyjant apibrėžimais, galima pažymėti, jog šie apibrėžimai koreliuoja su nacionalinės teisės reglamentuojamais juridinių asmenų reorganizavimo būdais. Taigi galima apibendrinti, kad teisinis susijungimas pagal Direktyvą 2001/23/EB iš esmės referuoja į verslo perdavimus, įvykstančius dėl juridinio asmens reorganizavimo.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso³¹ 2.97 straipsnyje numatyta, kad juridiniai asmenys gali būti reorganizuojami jungimo ir skaidymo būdais. Šie būdai dar atitinkamai skirstomi į prijungimą ir sujungimą bei išdalijimą ir padalijimą, kurie minėtame straipsnyje apibūdinami taip:

- 1) Prijungimas – vieno ar daugiau juridinių asmenų prijungimas prie kito juridinio asmens, kuriam pereina visos reorganizuojamo juridinio asmens teisės ir pareigos.
- 2) Sujungimas – dviejų ar daugiau juridinių asmenų susivienijimas į naują juridinį asmenį, kuriam pereina visos reorganizuotų juridinių asmenų teisės ir pareigos.
- 3) Išdalijimas – reorganizuojamo juridinio asmens teisių ir pareigų išdalijimas kitiems veikiančioms juridiniams asmenims.
- 4) Padalijimas – vieno reorganizuojamo juridinio asmens pagrindu įsteigimas dviejų ar daugiau juridinių asmenų, kuriems tam tikromis dalimis pereina reorganizuoto juridinio asmens teisės ir pareigos.

Iš pateiktų apibrėžimų matyti, kad, reorganizuojant juridinį asmenį jungiant, kitas juridinis asmuo perima visus reorganizuojamo juridinio asmens teises ir pareigas, o reorganizuojant juridinį asmenį skaidant, kiti juridiniai asmenys perima po tam tikrą dalį reorganizuojamo juridinio asmens teisių ir pareigų. Taigi abiem reorganizavimo atvejais – tiek skaidymo, tiek jungimo – perduodamas ne pats juridinis asmuo, o juridinio asmens visos ar dalis teisių ir pareigų, kuriomis pasireiškia juridinio asmens veikla.

Tokią nuomonę, kad reorganizavimo metu yra perduodamas ne veiklą vykdančias subjektas, o pati veikla ar veiklos, išsako ir Civilinio kodekso antrosios knygos „Asmenys“ komentaro autoriai³². Civilinio kodekso 2.95 straipsnio komentare teigiama, kad: juridinio asmens reorganizavimas – tai ju-

³¹ Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. *Valstybės žinios*, 2000, Nr. 74-2262 (su pakeitimais ir papildymais).

³² MIKELĖNAS, V.; BARTKUS, G.; MIZARAS, V.; ir KESERAUSKAS, Š. *Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys*. Pirmasis leidimas. Vilnius: Justitia, 2002, p. 207.

ridinio asmens pasibaigimas, kai jo veikla nesibaigia, o pereina kitam juridiniam asmeniui. Veiklos perėjimas kitam asmeniui reiškia, kad šiam pereina teisės ir pareigos bei turtas. Reorganizavimo atveju netaikomos CK šeštosios knygos VI–VIII skyrių nuostatos, veiklos perėjimas nėra pagrindas nutraukti sutartį ar reikalauti įvykdyti prievolę pirma laiko.

Sutinkant, kad Direktyvoje 2001/23/EB vartojama sąvoka „susijungimas“ referuoja į verslo perdavimą, įvykstantį dėl juridinio asmens reorganizavimo, kyla klausimas, koks tada šios sąvokos ir pirmiau aptartos sąvokos „teisinis perdavimas“ santykis.

Reikia pažymėti, kad bet koks juridinio asmens reorganizavimas gali įvykti tik to juridinio asmens dalyvių sprendimu. Šio sprendimo priėmimo tvarka ir sprendimo įforminimas gali skirtis atsižvelgiant į juridinio asmens rūšį. Pavyzdžiui, remiantis Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo³³ 62 straipsnio 1 dalimi, sprendimą dėl reorganizavimo priima kiekvienos reorganizuojamos ir dalyvaujančios reorganizavime bendrovės visuotiniai akcininkų susirinkimai (išskyrus įstatyme nustatytas išimtis), kurie taip pat tvirtina ir reorganizavimo sąlygas.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo³⁴ 18 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad valstybės įmonės reorganizavimo procedūros gali būti pradėtos vykdyti tik Vyriausybei sutikus reorganizuoti įmonę, išskyrus atvejus, kai valstybės įmonei reorganizuoti priimamas atskiras įstatymas, o savivaldybės įmonės reorganizavimo procedūros gali būti pradėtos vykdyti tik savivaldybės tarybai sutikus reorganizuoti įmonę. Valstybės įmonės reorganizavimo atveju – Vyriausybės nutarime (išimtiniais atvejais – įstatyme), o reorganizuojant savivaldybės įmonę – savivaldybės tarybos sprendime dėl sutikimo reorganizuoti įmonę nurodomi reorganizavimo tikslai, būdas, reorganizuojamos įmonės, reorganizuojant dalyvaujančios įmonės, po reorganizavimo veiksiančios įmonės, po reorganizavimo veiksiančios įmonės numatomi veiklos tikslai.

Taigi reorganizavimą gali lemti tiek juridinio asmens valdymo organo priimti lokalūs teisės aktai, tiek tokie administraciniai aktai, kaip antai įstatymai, Vyriausybės nutarimai, savivaldybių tarybų sprendimai. Kadangi teisinio perdavimo samprata, kaip atskleista šiame tyrime, apima verslo perdavimus, įvykstančius tiek sandorio, tiek administracinio akto, tiek teismo sprendimo pagrindu, galima teigti, kad ji apimtų ir tuos verslo perdavimus, kurie įvyksta dėl įstatymu, Vyriausybės nutarimu, savivaldybės tarybos sprendimu ar juridinio asmens valdymo organų priimtu lokaliu teisės aktu įtvirtinamo sprendimo vykdyti juridinio asmens reorganizavimą. Todėl, autorės nuomone, „susijungimo“, kaip savarankiško verslo perdavimo atvejo, išskyrimas Direktyvos 2001/23/EB 1 straipsnio 1 dalies a punkte pateiktame verslo perdavimo apibrėžime yra perteklinis tuo požiūriu, kad net ir nesant šios sąvokos, teisinio perdavimo sąvoka būtų pakankama, kad apimtų juridinio asmens reorganizavimo situacijas.

3. Teisinio perdavimo ir susijungimo atvejai pagal Darbo kodekso 138 straipsnį

Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, tuo metu galiojusi Darbo kodekso 138 straipsnio formuluotė³⁵ buvo papildyta, numatant, kad ribojimas nutraukti darbo santykius, be kitų atvejų, taikomas ir verslo ar jo dalies perdavimo atveju. Tačiau Darbo kodekso 138 straipsnio 1 dalies mechaniškas papildymas žodžiais „verslo ar jo dalies perdavimas“, t. y. numatant, kad įmonės, įstaigos, organizacijos savininko, jų pavaldumo, steigėjo ar pavadinimo pasikeitimas, įmonės, įstaigos ar organizacijos sujungimas, padalijimas, išdalijimas ar prijungimas prie kitos įmonės, įstaigos ar organizacijos, verslo ar jo dalies perdavimas negali būti teisėta priežastis nutraukti darbo santykius, autorės nuomone, yra kritikuotinas.

³³ *Valstybės žinios*, 2003, nr. 123-5574.

³⁴ *Valstybės žinios*, 2004, nr. 4-24.

³⁵ Įmonės, įstaigos, organizacijos savininko, jų pavaldumo, steigėjo ar pavadinimo pasikeitimas, įmonės, įstaigos ar organizacijos sujungimas, padalijimas, išdalijimas ar prijungimas prie kitos įmonės, įstaigos ar organizacijos negali būti teisėta priežastis nutraukti darbo santykius.

Visų pirma esama Darbo kodekso 138 straipsnio 1 dalies formuluotės gramatinė konstrukcija leidžia teigti, kad įmonės savininko, pavaldumo, steigėjo ar pavadinimo pasikeitimas, įmonės reorganizavimas ir verslo perdavimas yra skirtingi ribojimo nutraukti darbo santykius atvejai. Kaip jau aptarta šiame straipsnyje, įmonės reorganizavimas, neatsižvelgiant į reorganizavimo tipą, patenka į verslo perdavimo sampratą pagal Direktyvą 2001/23/EB. Kaip atskleidžia straipsnyje pateikti Civiliniame kodekse įtvirtinti reorganizavimo būdų apibrėžimai, visais įmonės reorganizavimo atvejais reorganizuojamos įmonės, kaip juridinio asmens, reorganizavimo pabaigoje nelieka. Dėl šios priežasties visais atvejais dėl reorganizavimo keičiasi reorganizuojamoje įmonėje dirbančių darbuotojų juridinis darbdavys. Taigi galima apibendrinti, kad visi įmonės reorganizavimo atvejai Direktyvos 2001/23/EB požiūriu bus laikyti verslo perdavimu, nors ir ne visi verslo perdavimai yra lemiami sprendimo reorganizuoti įmonę.

Todėl įmonės reorganizavimas ir verslo perdavimas nėra savarankiški Darbo kodekso 138 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto ribojimo nutraukti darbo santykius atvejai, nepaisant to, kad jie įvardijami atskirai. Iš tiesų, įmonės reorganizavimas lemia verslo perdavimo konstatavimą pagal Direktyvą 2001/23/EB, o verslo perdavimas – ribojimo nutraukti darbo santykius taikymą. Autorės nuomone, šis priežastinis ryšys reikšmingas aiškinant Darbo kodekso 138 straipsnio 2 dalies taikymo apimtį.

Darbo kodekso 138 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad verslo ar jo dalies perdavimo atveju darbo santykiai tęsiasi tokiomis pačiomis sąlygomis. Tačiau sistemiškai vertinant Darbo kodekso 138 straipsnio 1 ir 2 dalis matyti, kad straipsnio 2 dalyje nieko nepasisakoma apie įmonės, įstaigos, organizacijos savininko, jų pavaldumo, steigėjo ar pavadinimo pasikeitimo, įmonės, įstaigos ar organizacijos sujungimo, padalijimo, išdalijimo ar prijungimo prie kitos įmonės, įstaigos ar organizacijos atvejus. Taigi formalistiniu požiūriu būtų galima nepagrįstai teigti, kad garantija tęsti darbo santykius tokiomis pačiomis sąlygomis taikoma tik perduodant verslą. Tokio Darbo kodekso 138 straipsnio 2 dalies taikymo apimties interpretavimo išvengti padeda įvardyto priežastinio ryšio suvokimas.

Darbo kodekso 138 straipsnio 1 dalyje minimas įmonės, įstaigos, organizacijos savininko, jų pavaldumo, steigėjo ar pavadinimo pasikeitimo atvejus, kaip neva savarankiškus ribojimo nutraukti darbo santykius atvejus, autorės nuomone, taip pat galima kritikuoti. Tam pagrindo suteikia Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato patvirtintas teismų praktikos apibendrinimas³⁶, kuris, nors istoriškai buvo skirtas aiškinti Lietuvos Respublikos darbo sutarčių įstatymo³⁷ nuostatas, dėl šio įstatymo 32 straipsnio ir Darbo kodekso 138 straipsnio 1 dalies panašumo, manytina, neprarado aktualumo. Aptariamasis apibendrinimas atskleidžia, kad Lietuvos Aukščiausiais Teismas darbdavio pavaldumo pasikeitimą, pavadinimo pasikeitimą ribojimo nutraukti darbo santykius kontekste teismas suvokė kaip įmonės, įstaigos ar organizacijos reorganizavimo padarinių.

Požiūrį, kad Darbo kodekso 138 straipsnio 1 dalyje minimas įmonės, įstaigos, organizacijos savininko, jų pavaldumo, steigėjo pasikeitimas referuoja į reorganizavimo nulemtus padarinius, o ne į, pavyzdžiui, dėl akcijų sandorio įvykusį dalyvių pasikeitimą, patvirtina ir teisės mokslininkų nuomonės. Teisės mokslininkai sutaria, kad akcijų sandoriai į Direktyvos 2001/23/EB veikimo sritį nepatenka, nes tokiu atveju darbdavys kaip teisės subjektas nepasikeičia³⁸. Poziciją, kad daugumos įmonės akcijų turėtojo pasikeitimas nėra laikytinas verslo perdavimu pagal Direktyvą 2001/23/EB, nes darbdavio teisinis statusas išlieka nepakitęs, savo darbo dokumentuose yra išsakyusi ir Europos Komisija³⁹.

³⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senatas. 1996 m. birželio 21 d. nutarimas Nr. 42 „Dėl Darbo sutarties įstatymo taikymo civilinėse bylose apibendrinimo rezultatų“. *Teismų praktika*, 1996, p. 4–3.

³⁷ *Valstybės žinios*, 1991, nr. 36-973.

³⁸ žr.: TIAŽKIJUS, V. *Darbo teisė: teorija ir praktika, I tomas*. Vilnius: Justitia, 2005, p. 491; HUMPHREY, W. *Buying and Selling Private Companies and Businesses*. Third Edition. London: Butterworths, 1986, p. 138.

³⁹ Commission services' working document: *Memorandum on Rights of Workers in Cases of Transfers of Undertakings* [interaktyvus. Žiūrėta 2008-0315]. Prieiga per internetą: <<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=2444&langId=en>>

Deja, reikia pažymėti, kad visos įvardytos problemos, kurios yra užprogramuotos Darbo kodekso 138 straipsnio formuluotėje, išlieka būdingos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės parengtame Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo projekte⁴⁰ (toliau – Darbo kodekso projektas). Pavyzdžiui, Darbo kodekso projekto 50 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad darbdavio dalyvių sudėties pasikeitimai, jo pavaldumo, dalyvio ar pavadinimo pasikeitimas, darbdavio sujungimas, padalijimas, išdalijimas ar prijungimas prie kitos įmonės, įstaigos ar organizacijos ar restruktūrizavimas nekeičia darbdavio darbuotojų darbo sąlygų ir negali būti teisėta priežastis nutraukti darbo santykius. O verslo perdavimo atvejis ir visos iš to plaukiančios pareigos verslo perdavėjui ir perėmėjui išsamiai aptariamos jau kitose Darbo kodekso projekto 50 straipsnio 2–6 dalyse, kuriose neužsimenama, kad analogiškos pareigos darbdaviui tenka ir Darbo kodekso projekto 1 dalyje įvardytais atvejais.

Šis įmonės reorganizavimo ir verslo perdavimo, kaip savarankiškų ribojimo nutraukti darbo santykius atvejų, išskyrimas verčia svarstyti, kaip tada reikėtų suprasti Darbo kodekso projekto 221 straipsnyje įtvirtintą pareigą informuoti ir konsultuoti verslo ar jo dalies perdavimo atveju. Iš Darbo kodekso projekto 221 straipsnio, Darbo kodekso projekto 50 straipsnį vertinant sistemaiškai kartu su 221 straipsniu, išeitu, kad pareiga informuoti ir konsultuoti netaikoma 50 straipsnio 1 dalyje minimais atvejais.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, autorės nuomone, netikslumų tiek Darbo kodekso 138 straipsnyje, tiek Darbo kodekso projekto 50 straipsnyje būtų galima išvengti minėtas normas patikslinus arba teismų praktikoje plačiau pasisakius, jog Darbo kodekso 138 straipsnio 1 dalyje minima įmonės, įstaigos, organizacijos reorganizacija, šios reorganizacijos nulemtas darbdavio dalyvių sudėties pasikeitimas, pavaldumo, dalyvio ar pavadinimo pasikeitimas yra verslo perdavimo sampratos dalis, o ne savarankiški ribojimo nutraukti darbo santykius atvejai.

Išvados

1. Teisingumo Teismas savo praktikoje teisinio perdavimo sąvoką siedamas su Direktyva 2001/23/EB aiškino plačiai, tai lėmė, kad ši sąvoka apima visus kokią nors teisinę formą turinčius verslo perdavimo būdus. Todėl teisinis perdavimas iš esmės referuoja tik į teisinį metodą, egzistuojantį kiekvieno verslo perdavimo atveju, ir niekaip neriboja Direktyvos 2001/23/EB taikymo.
2. Teisinis perdavimas pagal Direktyvą 2001/23/EB gali būti įgyvendinamas remiantis sandoriu, administraciniu aktu arba teismo sprendimu.
3. Sąvoka „susijungimas“ Direktyvos 2001/23/EB kontekste referuoja į nacionalinės teisės reglamentuojamus juridinio asmens reorganizavimo būdus. Todėl jos, kaip savarankiško verslo perdavimo atvejo, išskyrimas Direktyvos 2001/23/EB 1 straipsnio 1 dalies a punkte pateiktame verslo perdavimo apibrėžime yra perteklinis tuo požiūriu, jog teisinio perdavimo sąvoka būtų pakankama, kad apimtų juridinio asmens reorganizavimo situacijas.
4. Tiek Darbo kodekso 138 straipsnio, tiek Darbo kodekso projekto 50 straipsnio konstrukcijose būtų tikslinga aiškiau atskleisti, kad reorganizacija – tai verslo perdavimą lemiantis veiksnys, o darbdavio dalyvių sudėties, pavaldumo, dalyvio ar pavadinimo pasikeitimas – reorganizavimo padariniai, bet ne savarankiški ribojimo nutraukti darbo santykius taikymo atvejai.

---

⁴⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 9 d. nutarimas Nr. 560 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo projektų ir kitų susijusių įstatymų projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui. *Teisės aktų registras*. 2015 m. birželio 13 d., nr. 2015-09229.

LITERATŪRA

Norminiai aktai

Europos Sąjungos norminiai aktai

1. Europos Bendrijų Tarybos 1977 m. vasario 14 d. direktyva 77/187/EEB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo. *OJ L* 61, 1977-03-058.
2. Europos Bendrijų Tarybos 1978 m. spalio 9 d. Trečioji direktyva 78/855, pagrįsta Sutarties 54 straipsnio 3 dalimi, dėl akcinių bendrovių jungimo, *OJ L* 295, 1978-10-20.
3. Europos Bendrijų Tarybos 1982 m. gruodžio 17 d. Šeštoji direktyva 82/891/EEB, pagrįsta Sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punktu, dėl akcinių bendrovių skaidymo, *OJ L* 378, 1982-12-31.
4. Europos Sąjungos Tarybos 2001 m. kovo 12 d. direktyva 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo. *OJ L* 82, 2001-03-22.

Lietuvos teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas. *Valstybės žinios*, 2002, nr. 64-2569 (su pakeitimais ir papildymais).
6. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. *Valstybės žinios*, 2000, nr. 74-2262 (su pakeitimais ir papildymais).
7. Lietuvos Respublikos darbo sutarčių įstatymas. *Valstybės žinios*, 1991, nr. 36-973.
8. Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas. *Valstybės žinios*, 2003, nr. 123-5574.
9. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymas. *Valstybės žinios*, 2004, nr. 4-24.
10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 9 d. nutarimas Nr. 560 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo projektų ir kitų susijusių įstatymų projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui. *Teisės aktų registras*. 2015 m. birželio 13 d., nr. 2015-09229.

Specialioji literatūra

11. BARNARD, C. *EC Employment Law*. Third Edition. New York: Oxford University Press, 2006.
12. BITĖ, V. Uždarosios bendrovės akcijų pardavimas kaip verslo perleidimo būdas. Mykolo Romerio universiteto daktaro disertacija. *Socialiniai mokslai, teisė (01s)*, 2009.
13. BITĖ, V. Akcijų pirkimo-pardavimo pripažinimas verslo perleidimu: diagnostavimo kriterijai ir reikšmė akcijų pardavėjo atsakomybei. *Jurisprudencija*, 2010, t. 2(120).
14. BLANPAIN, R. *European Labour Law*. Hague: Kluwer Law International, 2006.
15. HUMPHREY, W. *Buying and Selling Private Companies and Businesses*. Third Edition, London: Butterworths, 1986.
16. MAČERNYTĖ-PANOMARIOVIENĖ, I. Verslo / įmonės arba jų dalių perdavimo samprata taikant direktyvos „Dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo“ nuostatas. *Teisės problemos*, 2006, nr. 3 (53).
17. MIKELĖNAS, V.; BARTKUS, G.; MIZARAS, V.; ir KESERAUSKAS, Š. *Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys*. Pirmasis leidimas. Vilnius: Justitia, 2002.
18. PFEIFFER, G.; TIMMERBEIL, S.; JOHANNESDOTTER, F. *International Asset Transfer: An Overview of the Main Jurisdictions. A Practitioner's Handbook*. 1st edition. Berlin: De Gruyter Recht, 2009.
19. TIAŽKIJUS, V. *Darbo teisė: teorija ir praktika, I tomas*. Vilnius: Justitia, 2005.

Teismų praktika

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika

20. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1985 m. vasario 7 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. C-135/83, *Abels v. Bedrijfsvereniging voor de Metaalindustrie en de Electrotechnische Industrie*. *ECR* 1985, p. 00469.

21. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1986 m. gruodžio 17 d. prejudicinis sprendimas byloje 287/86, *Landsorganisationen i Danmark for Tjenerforbundet i Danmark v. Ny Mølle Kro*. ECR 1986, p. 05465.
22. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1988 m. vasario 10 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. 324/86, *Foreningen af Arbejdsledere i Danmark v. Daddy's Dance Hall A/S*. ECR 1988, p. 00739.
23. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1988 m. gegužės 5 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. 145/87, *Harry Berg and Johannes Theodorus Maria Busschers v. Ivo Martin Besselsen*. ECR 1988, p. 02559.
24. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1992 m. gegužės 19 d. prejudicinis sprendimas byloje C-29/91, *Dr Sophie Redmond Stichting v. Hendrikus Bartol and others*. ECR 1992, p. I-03189.
25. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1992 m. lapkričio 12 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. C-209/91, *Anne Watson Rask and Kirsten Christensen v. Iss Kantineservice A/SI*. ECR 1992, p. I-05755.
26. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1994 m. balandžio 14 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. C-392/92, *Christel Schmidt v. Spar und Leihkasse der früheren Ämter Bordesholm, Kiel und CronshagenI*. ECR 1994, p. I-01311.
27. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1996 m. kovo 7 d. prejudicinis sprendimas jungtinėje byloje C-171/94 ir C-172/94, *Albert Merckx and Patrick Neuhuys v. Ford Motors Company Belgium SA*. ECR 1996, p. I-01253.
28. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1997 m. kovo 11 d. prejudicinis sprendimas byloje C-13/95, *Ayse Sützen v. Zehnacker Gebäudereinigung GmbH Krankenhausesservice*. ECR 1997, p. I-01259.
29. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1999 m. gruodžio 2 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. C-234/98, *Allen v. Amalgamated Construction*. ECR 1999, I-08643.
30. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2003 m. lapkričio 23 d. prejudicinis sprendimas byloje C-340/01, *Carlito Ablar and Others v. Sodexo MM Catering Gesellschaft mbH, intervenier Sanrest Großküchen Betriebsgesellschaft mbH*. ECR 2003, p. I-14023.
31. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2005 m. gruodžio 15 d. prejudicinis sprendimas sujungtose bylose C-232/04 ir C-233/04, *Nurten Güney-Görres, Gul Demir v. Securicor Aviation (Germany) Ltd, Kötter Aviation Security GmbH & Co. KG*. OL C 48, 2006, p. 6.
32. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2007 m. rugsėjo 13 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. C-458/05, *Mohamed Jouini, Okay Gönen, Hasan Bajric, Gerald Huber, Manfred Ortner, Sükran Karacatepe, Franz Mühlberger, Nakil Bakii, Hannes Kranzler, Jürgen Mörth, Anton Schneeberger, Dietmar Susteric, Sascha Wörnhör, Aynur Savci, Elena Peter, Egon Schmöger, Mehmet Yaman, Dejan Preradovic, Andreas Mitter, Wolfgang Sorger, Franz Schachenhofer, Herbert Weiss, Harald Kaineder, Ognen Stajkovski, Jovica Vidovic v. Princess Personal Service GmbH (PPS)*. ECR 2007, p. I-07301.
33. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. rugsėjo 6 d. prejudicinis sprendimas byloje Nr. C-108/10, *Ivana Scattolon v. Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca*. ECR, 2011, p. 00000.
34. Generalinio advokato 1984 m. lapkričio 8 d. išvada byloje Nr. C-135/83, *Abels v. Bedrijfsvereniging voor de Metaalindustrie en de Electrotechnische Industrie*. ECR 1985, p. 00469.

Lietuvos teismų praktika

35. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senatas. 1996 m. birželio 21 d. nutarimas Nr. 42 „Dėl Darbo sutarties įstatymo taikymo civilinėse bylose apibendrinimo rezultatų“. *Teismų praktika*, 1996, 4–3.
36. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2000 m. rugsėjo 11 d. nutartis civilinėje byloje *Romualdas Černeckis v. AB „Pagirių šiltnamiai“*, Nr. 3K-3-765/2000, kat. 1.
37. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2003 m. vasario 17 d. nutartis civilinėje byloje *LUAB korporacija „Lietverslas“ v. E. Grakauskas*, Nr. 3K-3-113/2003, kat. 15.2.1.1; 15.2.2.8; 21.2.2.1; 21.2; 22.1; 41; 94.1; 103.
38. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas. 2003 m. gruodžio 29 d. *teismų praktikos apibendrinimo apžvalga Nr. 44*.
39. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. gegužės 16 d. nutartis civilinėje byloje *A.M. v. savivaldybės įmonė „Vilniaus miesto būstas“*, Nr. 3K-3-223/2012, kat. 11.9.7; 11.9.10.6; 11.9.13; 95.3 (S).
40. Vilniaus apygardos teismas. 2011 m. lapkričio 9 d. nutartis civilinėje byloje *N. S. v. Švenčionių rajono savivaldybės administracija*, Nr. 2A-2829-262/2011, kat. 121.1.; 121.15.; 121.18.; 121.21. (S).

41. Šiaulių apygardos teismas. 2012 m. rugsėjo 18 d. nutartis civilinėje byloje *D.Y.B. ir A.K. v. VšĮ „Raseinių socialinių paslaugų centras“*, Nr. 2A-518-124/2011, kat. 11.9.10.6, 121.15 (S).

Informacinė medžiaga

42. Commission services' working document: *Memorandum on Rights of Workers in Cases of Transfers of Undertakings* [interaktyvus. Žiūrėta 2008-03-15]. Prieiga per internetą: <<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=2444&langId=en>>.

43. Komisijos ataskaita dėl 2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyvos 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo [SEK(2007) 812], KOM(2007) 334 galutinis.

LEGAL TRANSFER AND MERGER UNDER DIRECTIVE 2001/23/EC

Eglė Tamošiūnaitė

S u m m a r y

The article studies the notion of legal transfer and merge as types of business transfer under Directive 2001/23/EC. The author summarizes that definition of legal transfer is explained broadly in the jurisprudence of the Court of Justice of the European Union. Therefore, it embodies types of business transfer of any legal form and does not anyhow restrict the scope of application of Directive 2001/23/EC. The author states that in practice, legal transfer can be implicated by a transaction, administrative act or judicial decision and gives related examples from the jurisprudence of Court of Justice of the European Union.

As regards a notion “merger” in the context of the Directive 2001/23/EC, the author indicates that this notion refers to the types of reorganization of a legal person under national law. Accordingly, the provision of a merge, as a separate type of a business transfer, in the Directive 2001/23/EC is excessive since, in author's opinion, the notion of legal transfer is sufficient to cover the situations of reorganization of a legal person.

The article also discusses, that national law provisions, which restrict termination of employment relationship due to a business transfer, should be revised. The author expresses opinion that their current wording allows an inaccurate interpretation – that reorganization or a change of members, subordination or name of the company determined by such reorganization are separate conditions to apply restriction for employment termination and does not fall under the scope of restriction to terminate employment due to a business transfer.

Įteikta 2015 m. lapkričio 12 d.

Priimta publikuoti 2016 m. vasario 26 d.